TEUVAN KUNTA

PAULAKANKAAN TUULIVOIMAOSAYLEISKAAVA

Paulakankaan tuulivoimahankkeen YVA-selostus on ollut nähtävillä 8.10. - 21.11.2025. Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle 17 lausuntoa ja 8 mielipidettä.
Hankkeen YVA-yhteysviranomaisena 1.1.2026 alkaen toiminut Lupa- ja valvontavirasto (31.12.2025 asti yhteysviranomaisena toimi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus) on antanut perustellun päätelmän YVA-selostuksesta 30.1.2026 (LVV-U/22092/2026).

Yhteysviranomainen on koostanut saaduista lausunnoista ja mielipiteistä tiivistelmän perusteltuun päätelmään. Perusteltu päätelmä on tuotu kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteeksi.

Tässä asiakirjassa on esitetty kohdittain, miten perusteltu päätelmä on otettu huomioon osayleiskaavaehdotusta laadittaessa.

PERUSTELLUN PÄÄTELMÄN HUOMIOIMINEN KAAVAEHDOTUKSESSA

Yhteysviranomaisen arvio arviointiselostuksen riittävyydestä ja laadusta sekä laatijoiden pätevyydestä	
	Huomiointi kaavaehdotuksessa
Arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. Selostukseen ei kokonaisuutena arvioiden sisälly sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Selostuksen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset.	Merkitty tiedoksi.
Arviointiselostuksen mukaan hankkeessa keskeisesti arvioitavia vaikutuksia ovat vaikutukset maisemaan, sosiaaliset vaikutukset, vaikutukset linnustoon sekä yhteisvaikutukset. Arviointiselostuksessa ei kuitenkaan erityisesti keskitytä merkittäviksi tunnistettujen vaikutusten arviointiin, vaan vähemmän merkittävät vaikutukset on arvioitu samassa laajuudessa kuin keskeisiksi nimetyt. Yhteenvedossa ja vaikutusten vertailussa ei taulukon ohella kerrota nimenomaan niistä vaikutuksista, joista on tunnistettu aiheutuvan suuria kielteisiä vaikutuksia. Vaikutuskohtaisissa kappaleissa arviointiselostuksessa on perusteltu vaikutusten merkittävyyden arviot melko hyvin, sillä vaikutuskohteen herkkyys ja muutoksen suuruus on pääosin kuvattu ja päättelyketju avattu.	Merkitty tiedoksi.
Varisneva olisi tullut huomioida arviointiselostuksessa lakisääteisenä soidensuojelualueena. Nyt sitä tarkastellaan arviointiselostuksessa ensisijaisesti Natura alueena. Alueen pesimälinnusto on kuitenkin soidensuojelualueen rauhoitusmääräysten nojalla suojeltu, ja siihen kohdistuvat vaikutukset olisi tullut arvioida osana YVA menettelyä.	Varisnevan linnustoon kohdistuvien vaikutusten arviointi sisältyy Varisnevan Natura-arviointiin. Kaavaselostukseen on lisätty tietoa Varisnevan soidensuojelualueen pesimälinnuston suojelusta ja YVA-selostuksessa esitettyä selkeämmät viittaukset Natura-arvioinnin

	yhteydessä esitettyyn Varisnevan linnustovaikutusten arviointiin.
Muuttolinnustoselvityksissä havainnointiajat eivät osuneet vilkkaimpiin muuttopäiviin, eikä tuotu esille millaista muuttoa valittuina muutonseurantapäivinä on havaittu lähialueilla tai muualla Suomessa. Yömuuttoa ei havainnoitu lainkaan. Esitetyt puutteet aiheuttavat epävarmuutta vaikutusten arviointiin ja vaikutusten merkittävyyden arvioimiseen.	Muuttolintuihin liittyen on laadittu kaavaehdotusvaiheessa erillinen analyysi (Kaavaselostuksen liite 16), johon on lisätty tietoa muiden hankkeiden muuttolinnustoselvityksistä ja arvioitu miten hyvin Paulakankaan hankkeessa tehty selvitys antaa kuvan muuttolinnustosta ja onko seuranta-ajat olleet oikeat. Yömuuttoa ei selvitetty, mikä ei ole mahdollista tavanomaisin muutontarkkailumenetelmin.
Selostuksessa on esitetty YVA-lain 33 §:ssä edellytetyt tiedot arvioinnin laatijoiden pätevyydestä. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus arviointiselostuksen laatimiseen ja sen sisältämien erillisselvitysten toteuttamiseen.	Merkitty tiedoksi.
Yhteysviranomaisen johtopäätös hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista	
	Huomiointi kaavaehdotuksessa
Yhteysviranomainen katsoo, että kokonaisuudessaan hankkeen todennäköisesti merkittävimmät kielteiset ympäristövaikutukset kohdistuvat linnustoon sekä ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen. Myös vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa nousevat yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiselostuksessa arvioitua suuremmiksi.	Hankkeen vaikutuksia erityisesti linnustoon ja maisemaan on lievennetty kaavaehdotuksessa ryhmittelemällä voimalat tiiviimmäksi kokonaisuudeksi ja madaltamalla voimalakorkeus 300 metristä 280 metriin.
Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan vaikutukset linnustoon ovat molemmissa vaihtoehdoissa arvioitua suurempia ja voivat olla kokonaisuudessaan suuria kielteisiä. Vaikutukset merikotkalle ovat jopa erittäin suuria kielteisiä molempien vaihtoehtojen osalta, sillä merkittävän törmäyskuolleisuuden riskin raja-arvo ylittyy niillä suositellun väistöprosentin 95 % mukaan selvästi. Jo Paskoonharjun olemassa oleva tuulivoimapuisto ilman lisärakentamista aiheuttaa tällä perusteella merkittävän riskin merikotkalle. Lisäksi hankkeen vaikutukset alueen pesimälinnustolle, erityisesti vanhojen kuusimetsien lajistolle, ovat elinympäristöjen pirstaloituminen myötä todennäköisesti arvioitua kohtalaista vaikutusta suurempia hankealueen sijoittuessa Suupohjan metsien FINIBA-alueelle. Alue muuttuu ihmistoiminnan vaikutuksen alaiseksi, eikä syntyvää vaikutusta voi rajata vain hankealueeseen, vaan se ulottuu myös viereiselle Varisnevan soidensuojelu- ja Natura-alueelle. Paulakankaan hankealue lähiympäristöineen sijoittuu useiden tuulivoimalle herkimpien lintulajien päämuuttoreiteille tai niiden läheisyyteen (metsähanhi, laulujoutsen, kurki), joten hankkeen vaikutukset muuttolinnuille voivat olla arvioitua vähäistä suurempia.	Hankkeen linnustovaikutuksia erityisesti merikotkaan ja Varisnevan linnustoon on lievennetty kaavaehdotuksessa ryhmittelemällä voimalat tiiviimmäksi kokonaisuudeksi siirtämällä pohjoisin, Varisnevaa lähin voimalapaikka kaava-alueen eteläosaan sekä madaltamalla voimalakorkeus 300 metristä 280 metriin. Merikotkan törmäysmallinnus on päivitetty uuden hankesuunnitelman mukaiseksi. Muuttolinnuston osalta on laadittu aiempia selvityksiä täydentävä tarkastelu (kaavaselostuksen liite 16).
Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimaloiden linnustovaikutuksia voidaan lieventää mm. voimaloiden sijoittelulla, rakentamistöiden ajoittamisella,	Linnustoon kohdistuvia vaikutuksia on kaavaehdotuksessa lievennetty siirtämällä pohjoisin, Varisnevaa lähin

tekopesillä, pysäytysautomatiikalla sekä maalaamalla tornien alaosa tummaksi. Yhteysviranomainen katsoo, että linnustovaikutusten rajoittamisessa tulee huomioida ensisijaisesti voimaloiden sijoittelu. Arviointiselostuksessa ei ole kuitenkaan esitetty tarkemmin mitä voimaloita poistamalla tai siirtämällä vaikutuksia voitaisiin pienentää. Petolintujen tekopesät tulisi olla toteutettuna ennen voimaloiden rakentamista ja niiden toimivuus lisäksi varmistettu tarkkailun avulla. Olennaista on myös rakennustöiden sijoittaminen pesimäkauden ulkopuolelle keskeisillä alueilla.	voimalapaikka kaava-alueen eteläosaan sekä madaltamalla voimalakorkeutta ja sallimalla tuulivoimalan tornin alaosan maalaaminen tummaksi.
Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen muodostuvat yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arvioitua suuremmiksi ja voivat olla kokonaisuutena suuria kielteisiä. Tähän vaikuttavat ensisijaisesti melu-, välke- ja maisemavaikutukset, sekä lisäksi vaikutukset viestintäyhteyksiin ja liikenteen vaikutukset asutukseen. Sekä melu- että välkevaikutukset ovat olemassa oleva Paskoonharjun tuulivoimapuisto huomioiden joko käytössä olevien ohjearvojen tasolla tai lähellä niitä. Maisemavaikutukset Horonkylän asutukseen on todettu arviointiselostuksessa suuriksi vaihtoehdon VE1 osalta, ja yhteysviranomainen yhtyy tähän arvioon. Vaikutuksia yhdessä olemassa olevien Paskoonharjun ja Pjelaxin tuulivoimapuistojen kanssa syntyy myös vaihtoehdon VE2 osalta hankealueen etelänpuoleiselle asutukselle. Liikenteen häiriövaikutukset asutukselle korostuvat, kun hankkeita toteutetaan lähialueille joko yhtä aikaa tai peräkkäin. Vaikutukset voivat kumuloitua erityiskuljetusten osalta erityisesti satamissa. Elinoloihin vaikuttaa olennaisesti myös tuulivoimaloiden vaikutukset viestintäyhteyksiin, mikäli häiriöitä lieventäviä toimia ei toteuteta heti rakentamisen yhteydessä.	Melumallinnukset on päivitetty kaavaehdotuksen mukaiselle hankesuunnitelmalle. Yhteisvaikutusten mallinnuksissa on huomioitu Bredåsenin viimeisin nähtävillä ollut kaavaehdotus, jossa voimaloita on vähemmän kuin kaavaluonnosvaiheen mallinnuksissa. Mallinnusten perusteella hankkeesta eikä sen yhteisvaikutuksista aiheudu melun ohjearvojen ylityksiä kaavaehdotusten mukaisilla hankesuunnitelmilla. Kaavaluonnos laadittiin suppeamman YVA-vaihtoehdon VE2 pohjalta. Kaavaehdotuksessa voimalakorkeutta on madallettu, mikä on lieventänyt mm. välke- ja maisemavaikutuksia sekä pienentänyt jo aiemmin vähäiseksi todettua riskiä viestintäyhteyksiin aiheutuvasta häiriöstä. Johtuen hankkeiden sijainnista Paulakankaan hankkeen mahdolliset liikenteen yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa kohdistuvat lähinnä valta- ja kantateille, joiden liikennemääriin ei tule hankkeista niin suurta muutosta, että liikennemelu teiden varsilla merkittävästi lisääntyisi.
Yhteysviranomainen katsoo hankkeella olevan myös merkittäviä kielteisiä vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen. Hankkeen toteutuminen vaikuttaisi maakuntakaavan toteutumiseen suunnitellusti. Molemmat hankevaihtoehdot sijaitsevat osittain Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 mukaisella Haapikankaan tuulivoima-alueella. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan poikkeaminen tuulivoima-alueen rajauksesta on mahdollista, mikäli alueella todetuille suurten petolintujen reviireille ei muodostu merkittäviä yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Koska yhteysviranomainen katsoo, että tällaisia merkittäviä kielteisiä vaikutuksia syntyy läheiselle merikotkareviirille yhdessä Paskoonharjun tuulivoimapuiston kanssa, ei kumpaakaan vaihtoehtoa voi pitää maakuntakaavan mukaisena.	Osayleiskaavasuunnitelman mukaisella poikkeamisella maakuntakaavan tv-aluerajauksesta on voitu lieventää suurten petolintujen reviireille aiheutuvia vaikutuksia. Suuriin petolintuihin aiheutuvia vaikutuksia on kaavaehdotuksessa edelleen lievennetty siirtämällä pohjoisin, Varisnevaa lähin voimalapaikka kaava-alueen eteläosaan sekä madaltamalla voimalakorkeutta.
Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen vaihtoehdolla VE1 on haitallisemmat vaikutukset sekä linnustoon että ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kuin vaihtoehdolla VE2. Kuitenkin myös vaihtoehdolla VE2 on kielteisiä vaikutuksia muun muassa alueen linnustoon ja suojelualueisiin sekä asutukseen, joten myös	Kaavan vaikutuksia on kaavaehdotuksessa lievennetty voimaloiden siirroilla, madaltamalla voimalakorkeutta ja sallimalla tuulivoimalan tornin alaosan maalaaminen tummaksi.

vaihtoehdon VE2 voimalamäärää ja -paikkoja tulisi jatkosuunnittelussa tarkastella kriittisesti.	
Arviointiselostuksessa vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön on todettu erittäin suuriksi kielteisiksi. Mikäli tuulivoimahanke toteutuu arviointiselostuksen mukaisesti, tulee 1-2 muinaisjäännöstä tuhoutumaan tai vaarantumaan. Yhteysviranomainen huomauttaa, että arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluvat muinaisjäännökset ovat lailla suojeltuja, joten tuulivoimaloiden ja tarvittavien huoltoteiden rakentaminen ja sijoittaminen on ensisijaisesti suunniteltava niin, etteivät muinaisjäännökset vaarannu.	Kaavassa on määrätty huomioimaan muinaisjäännökset rakentamisen sijoittamisessa sekä suojelukohteiden merkitsemisestä maastoon, jos rakentamistoimet voivat vaarantaa niiden säilymisen.
Yhteysviranomainen arvioi hankkeesta aiheutuvien muiden vaikutusten olevan laadultaan ja laajuudeltaan sellaisia, ettei niitä voida luokitella merkittäviksi.	Merkitään tiedoksi.
Vaikutukset linnustoon - Petolinnut	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Vaihtoehdolla VE1 on arviointiselostuksen mukaan suuri kielteinen vaikutus merikotkaan ja vaihtoehdolla VE2 kohtalainen kielteinen vaikutus. Yhteysviranomainen huomauttaa, että törmäysmallinnuksessa on käytetty merikotkalle väistöprosenttia 98 %. Merikotkalle useissa kansainvälisissä julkaisuissa hyväksytty ja suositeltu väistöprosentti on 95 %. Paulakankaan 95 % väistöprosentilla lasketut törmäysriskit ovat 0,44 (VE1) ja 0,21 (VE2). Kumpikin toteutusvaihtoehto siis ylittää lisäkuolleisuudelle annetun suotuisan riskirajan 0,1 aiheuttaen merkittävän törmäyskuolleisuusriskin. Arviointiselostuksessa myös yhteisvaikutukset on arvioitu suuremmalla väistöprosentilla, ja käyttäen väistöprosenttia 95 % jo Paskoonharjun hankkeen yksin muodostama törmäysriski on noin 0,23. Yhteysviranomainen toteaa, että mallinnuksen mukaan lähialueen merikotkareviirille ei voi rakentaa Paskoonharjun hankkeen lisäksi tuulivoimaloita ylittämättä merkittävän riskin rajaa. Täten myös vaihtoehdolla VE2 on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan olla suuria kielteisiä vaikutuksia merikotkalle. Yhteysviranomainen myös huomauttaa, että vaikka pesintä ei kaikkina vuosina onnistu, tulee pesää ja reviiriä käsitellä yhtä merkityksellisenä kuin vastaavia suurten petolintujen pesiä muutoinkin.	Vaikutuksia merikotkareviiriin on kaavaehdotuksessa lievennetty voimalapaikkoja siirtämällä ja voimalakokoa madaltamalla. Reviiri on lajille poikkeuksellinen, vailla hyviä saalistusmahdollisuuksia. Reviiri ei ole usean vuoden seurantojen aikana onnistunut kertaakaan tuottamaan lentokykyisiä poikasia, eikä reviiri ole populaation kannalta erityisen tärkeä.
Vaikutukset linnustoon - Pesimälinnusto	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Hankealue sijoittuu Suupohjan metsien FINIBA-alueelle, joka on laajojen, yhtenäisten, havupuuvaltaisten metsäalueiden kokonaisuus Suupohjan rannikkoalueella. Suupohjan metsien FINIBA-alueen kriteerilajeina ovat metso, kuukkeli ja pohjantikka. Hankkeen rakentamisen myötä osa hankealueen luonnonympäristöstä muuttuu pysyvästi rakennetuksi ympäristöksi ja alueen metsien pirstaloituminen lisääntyy, mikä heikentää kuukkelin, pohjantikan ja metson elinoloja alueella. Arviointiselostuksessa Paulakankaan alueen keskeisimpien linnustoarvojen todetaan sijoittuvan Viitasaarennevalle, Metsokorven kohteelle ja hankealueen ulkopuolisen Varisnevan soille, mutta kuitenkin näiden alueiden läheisyyteen suunnitellaan kummassakin toteutusvaihtoehdossa sijoitettavan useita tuulivoimaloita. Sekä rakentamisen että toiminnan	Kaavaluonnos laadittiin suppeamman YVA-vaihtoehdon VE2 pohjalta. Linnustoon kohdistuvia vaikutuksia on edelleen lievennetty kaavaehdotuksessa siirtämällä pohjoisin, Varisnevaa lähin voimalapaikka kaava-alueen eteläosaan, jolloin etäisyys lähimmästä voimalasta Varisnevaan on kasvanut ja alueen pohjoispuolelle jää tuulivoimarakentamisesta vapaata aluetta laajemmin ja erityisesti Varisnevan Natura-alueen pohjoisosien arvokkaan keidassuon läheisyyteen. Lisäksi on madallettu kaavassa sallittavaa voimalakorkeutta ja tarkistettu voimaloiden väritystä koskevaa määräystä sallimalla

aiheuttama häiriö voi aiheuttaa kohteiden pesimälinnustolle arvioitua suurempaa haittaa. Vaihtoehto VE1 muodostaa yhtenäisen tuotantoalueen Varisnevan länsipuolelle, ja hankkeen häiriö- ja estevaikutukset ulottuvat todennäköisesti laajasti myös suoalueelle. Vaihtoehdossa VE2 voimalat sijoitetaan keskitetymmin Varisnevan kaakkoispuolelle, minkä vuoksi vaihtoehdon vaikutukset ovat selkeästi VE1:a pienemmät. Metsähallitus katsoo lausunnossaan, että voimaloiden sijoittamiselle etäämmälle voidaan vaikutuksia vähentää. Myös yhteysviranomainen katsoo, että ensisijaisesti voimaloiden sijoittelulla tulee lieventää vaikutuksia Varisnevan linnustoon. Vaikutukset Varisnevalla pesivään kurkeen on arviointiselostuksessa todettu kohtalaiseksi. Yhteysviranomainen muistuttaa, että Varisnevan Natura-alueen suojeluperusteena ei ole lintulajeja, mutta alue on ensisijaisesti linnustonsuojelualue. Varisneva on myös soidensuojelualue, jonka pesimälinnusto on soidensuojelualueen rauhoitusmääräysten nojalla suojeltu. Linnuston osalta arviointiselostuksessa vaihtoehdoilla VE1 ja VE2 katsotaan olevan kohtalainen kielteinen vaikutus pesimälinnustoon. Hankkeella on myös kohtalainen kielteinen vaikutus metsoon, teereen, päiväpetolintuihin ja pöllöihin. Metsäkanalintu- ja pöllöselvityksien tuloksiin tuo epävarmuutta niiden toteutus vain yhtenä vuonna, johtuen lajien suurista vuotuisista kannanvaihteluista. Yhteysviranomainen huomauttaa, että linnut eivät välttämättä totu häiriövaikutuksiin, ja elinympäristön pirstoutuminen voi jäädä pysyväksi. Paulakankaan tuulivoimahankkeen vaikutukset alueen pesimälinnustoon voivat olla arvioitua suuremmat ja linnustolle voi aiheutua merkittäviä kielteisiä vaikutuksia hankkeen toteuttamisen seurauksena kummassakin toteutusvaihtoehdossa. Yhteysviranomainen katsoo, että tehokkain menetelmä tuulivoimaloiden aiheuttamien este- ja häiriövaikutusten sekä elinympäristömuutoksien lieventämiseen on voimalasijoittelun ohjaaminen etäälle suoalueesta sekä osin hankkeen rakentamistöiden rajaaminen suolinnuston pesimäkauden ulkopuolelle. Kanalintujen osalta törmäysvaikutuksia voidaan vähentää maalaamalla voimaloiden tornien alaosa tummaksi, jolloin kanalinnut eivät lentäessään koe vaaleaa tornia aukoksi metsässä. Kaikki arviointiselostuksessa ja sen liitteissä esitetyt linnustovaikutusten lieventämiskeinot on syytä huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa ja arvioida niiden vaikuttavuutta ja riittävyyttä merkittävien linnustovaikutusten lieventämisessä.	tuulivoimalan tornin alaosan maalaaminen tummaksi.
Vaikutukset linnustoon - Muuttolinnusto	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Arviointiselostuksessa todetaan, että Paulakankaan hankealue sijoittuu Birdlife Suomen laatiman muuttolintujen päämuuttoreittien tarkastelussa laulujoutsenen ja metsähanhen päämuuttoreitille kevätmuuton osalta ja kurjen osalta sekä kevät- että syysmuuttoreitille. Nämä ovat tuulivoimalle herkimpiä lintulajeja. Hankealueen herkkyys on siten yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arvioitu liian pieneksi muuttolinnuille. Muuttolinnustoon kohdistuvien vaikutusten merkittävyys jää epävarmaksi myös lähtöaineistoon ja	Muuttolintuihin liittyen on laadittu kaavaehdotusvaiheessa erillinen analyysi (Kaavaselostuksen liite 16), johon on lisätty tietoa muiden hankkeiden muuttolinnustoselvityksistä ja arvioitu miten hyvin Paulakankaan hankkeessa tehty selvitys antaa kuvan muuttolinnustosta ja onko seuranta-ajat olleet oikeat.

arviointimenetelmiin liittyvien epävarmuuksien takia. Yhteysviranomainen näkee tarpeelliseksi täsmentää niitä hankkeen jatkosuunnittelussa.	
Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen vaikutusalueella on runsaasti asutusta koillista lukuun ottamatta. Paulakankaan hanketta lähimmät asuin- ja lomarakennukset sijaitsevat Horonkylässä 1,4 km etäisyydellä lähimmästä suunnitellusta voimalasta. Asuin- ja lomarakennuksia on 10 km etäisyydellä 2902 kpl vaihtoehdossa VE1 ja 2409 kpl vaihtoehdossa VE2. Tehdyssä asukaskyselyssä ja saadussa kuulemispalautteessa suhtaudutaan hankkeeseen pääasiassa kielteisesti. Arviointiselostuksessa ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen on vaihtoehdolla VE1 arvioitu olevan kohtalaiseen kielteiset vaikutukset ja vaihtoehdolla VE2 vähäisen kielteiset vaikutukset. Yhteysviranomainen katsoo, että kokonaisuudessaan ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen aiheutuvien vaikutusten merkittävyyden suuruuteen vaikuttavat erityisesti hankkeen vaikutusalueella sijaitseva runsas asutus se, että useat eri vaikutustyypit kohdistuvat samaan väestöön.	Kaavaluonnos laadittiin suppeamman YVA-vaihtoehdon VE2 pohjalta, jossa etäisyys lähimmästä voimalasta asutukseen on yli 3 km ja loma-asuntoon 1,5 km. Hankkeen vaikutuksia on edelleen lievennetty kaavaehdotuksessa mm. madaltamalla voimalakorkeutta.
Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen – Melu- ja välkevaikutukset	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Melun osalta arviointiselostuksessa arvioidaan vaihtoehtojen VE1 sekä VE2 meluvaikutuksen merkittävyydeksi kokonaisuudessaan kohtalainen kielteinen ulkomelun osalta. Reseptoripisteen R2 keskiäänitasot ovat ohjearvon tasolla erityisesti vaihtoehdon VE2 osalta (39,6 dB). Yhteisvaikutusten osalta vaihtoehdon VE2 meluvaikutusten merkittävyys reseptoripisteeseen R2 arvioitiin suureksi kielteiseksi yhdessä Paskoonharjun ja Bredåsenin voimaloiden kanssa, koska yöajan meluohjearvo 40 dB ylittyy lievästi. Pienitaajuisen melun merkittävyydeksi arvioidaan niin ikään kohtalainen kielteinen. Yhteysviranomainen huomauttaa, että melumallinnukset on tehty käyttäen tuulivoimaloiden lähtömelutasoon lisättyä epävarmuusarvoa +1,5 dB, eikä ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti + 2,0 dB. Tämä aiheuttaa huomattavaa epävarmuutta mallinnuksen tuloksiin. Pienitaajuisen melun osalta arviointiselostuksessa todetaan, että reseptoripisteiden laskentatulokset alittavat Asumisterveysasetuksen 545/2015 mukaiset pienitaajuisen melun yöajan toimenpiderajat jokaisen ympäristön asuin- ja lomarakennuksen kohdalla. Sisämelutasot jäävät arviointiselostuksen mukaan alle toimenpiderajojen molemmissa vaihtoehdoissa VE1 ja VE2. Yhteysviranomainen toteaa, että vaihtoehdossa VE1 pienitaajuinen melu sisätiloissa alittaa osin niukasti asumisterveysasetuksen raja-arvot, mutta yltää raja-arvoon reseptoripisteessä R1 terssikaistan 50 Hz kohdalla. Välkkeen osalta reseptoripistekohtaiset tulokset on ilmoitettu ainoastaan saksalaisen sekä ruotsalaisen ohjeistuksen mukaan, jossa tuulivoimalan aiheuttaman	Melumallinnukset on päivitetty kaavaehdotuksen mukaiselle hankesuunnitelmalle huomioiden epävarmuuslisänä + 2,0 dB. Yhteisvaikutusten mallinnuksissa on huomioitu Paskoonharjun voimaloiden lisäksi Bredåsenin viimeisin nähtävillä ollut kaavaehdotus, jossa on 3 voimalaa vähemmän kuin kaavaluonnosvaiheen mallinnuksissa. Mallinnusten perusteella yhteisvaikutuksista aiheutuva melu jää selvästi melun ohjearvojen ja toimenpiderajojen alle kaavaehdotusten mukaisilla hankesuunnitelmilla. Kaavaehdotuksessa välkevaikutukset ovat lieventyneet voimaloiden sijaintien tarkistuksen ja voimalakorkeuden madaltamisen myötä. Kaavaehdotuksen välkevaikutukset lähimpään loma-asuntoon jäävät selvästi kaavaluonnosvaihetta vähäisemmiksi. Kaavamääräyksen mukaan tulee ottaa huomioon valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista, sekä sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetuksen melutason toimenpiderajat sisätiloissa.

välkevaikutuksen määrä viereiselle asutukselle saa olla enintään 8 h/a todellisessa tilanteessa. Worst case-skenaarion 30 min/pvä ja 30 h/a mukaisia tuloksia välkkeestä reseptoripisteissä ei ollut esitetty. Koska Real case-mallinnuksessa tuotetaan paras mahdollinen ennuste tulevasta välketilanteesta alueella, ja se kuvaa tavanomaisen vuoden tilannetta, voi välkevaikutus jossain olosuhteessa olla myös pidempi kuin Real case-mallinnuksessa tuotettu. Yhden reseptoripisteen osalta mallinnustulokset osoittavat 7 h 37 min vuotuista välkeaikaa, mikä on lähellä suositusraja-arvoa 8 h/a. Tämän reseptoripisteen osalta olisi ollut tärkeää esittää myös Worst case-mallinnuksen tulokset, jotta olisi tiedossa ylittyvätkö 30 min/pvä tai 30 h/a ohjearvot. Yhteysviranomainen muistuttaa, että hankkeessa tulee noudattaa annettuja raja- ja ohjearvoja terveysvaikutusten välttämiseksi. Rakentamislupavaiheessa mallinnukset tulee toteuttaa uudelleen rakentamiseen valitun voimalamallin tiedoilla.	
Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen – Maisemavaikutukset	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Näkymäalueanalyysin perusteella maisemavaikutuksia aiheutuu vaihtoehdon VE1 osalta erityisesti Horonkylän asutukselle ja vaihtoehdon VE2 osalta hankealueen eteläpuolen asutukselle Rääsyssä, Perä-Rääsyssä ja Teuvanjokilaaksossa. Näille alueille näkyy myös muita jo olemassa olevia tuulivoimapuistoja, jolloin ns. voimaloista vapaat katselusuunnat vähenevät ja tämä yhteysviranomaisen näkemyksen lisää kielteisiä vaikutuksia elinoloihin ja viihtyvyyteen. Maiseman lähivaikutusalueella (2-10 km) useilla alueilla näkymässä voi olla voimaloita 65-79 kpl. Maisemavaikutuksia voidaan vähentää joko vähentämällä voimaloita tai madaltamalla niitä.	Maisemavaikutuksia on lievennetty madaltamalla voimaloita.
Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen – Liikenteen aiheuttamat vaikutukset	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimaloiden rakentamisesta aiheutuva liikenne lisääntyy ja liikennevaikutukset ovat joko vähäisiä tai kohtalaisia. Lisääntyvän liikenteen vaikutuksia asutukselle arvioidaan vähäisiksi, sillä kuljetukset tapahtuvat pääasiassa valta- ja kantatieluokan pääteitä pitkin, eikä liikenne lisääntyisi suhteessa niin paljoa, että liikennemelu kantautuisi nykyistä selvästi kauemmas. Myöskään pölyhaitat tienvarsien asukkaille eivät arviointiselostuksen mukaan ole todennäköisesti merkittäviä, koska kaikki esitettyjen kuljetusreittien teistä ovat päällystettyjä. Yhteysviranomainen huomauttaa, että mikäli lähialueelle suunnitellut tuulivoimapuistot toteutuvat, voi kasvanut liikennemäärä rakentamisen seurauksena jatkua useita vuosia, jolloin vaikutukset asutukselle voivat olla arvioitua suurempia myös liikenneturvallisuus huomioiden. Yhteysviranomainen huomauttaa, että arviointiselostuksessa ei ole esitetty asutuksen määrää suunniteltujen liikennöintireittien varsilla, joten vaikutusten arviointiin liittyy suurta epävarmuutta.	Johtuen hankkeiden sijainnista Paulakankaan hankkeen mahdolliset liikenteen yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa kohdistuvat lähinnä valta- ja kantateille, jotka on tarkoitettu liikenteen päävirroiksi ja erikoiskuljetusreiteiksi. Paulakankaan hankkeesta aiheutuva lisä niiden liikennemääriin on niin vähäinen, ettei todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia arvioida aiheutuvan.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen – Viestintäyhteydet	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Arviointiselostuksen mukaan Paulakankaan hanketta lähimmät tv-lähetysasemat Kristiinankaupungin Pyhävuorella noin 25 kilometriä lähimmästä voimalasta etelään ja Kurikan Kestissä noin 15 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta koilliseen. Hankealueen lähiympäristöön yltää vain Pyhävuoren lähetysaseman peittoalue. Hankkeen teoreettinen häiriöalue Pyhävuoren lähetysaseman tv-signaalin vastaanottoon on siten hankealueen pohjoispuolella Horonkylässä. Tuulivoimalat voivat epäedullisessa tapauksessa häiritä myös FM-radion vastaanottoa tuulivoimaloiden takana. Hankevaihtoehto VE1 voi aiheuttaa signaalivastaanottimille merkittäviä vaikutuksia Horonkylässä. Tuulivoimala voi aiheuttaa häiriötä myös tietoliikenteeseen, mikäli se sijaitsee lähettimen ja vastaanottimen välissä. Vaikka häiriöalttiille alueelle sijoittuisi vain muutamia asuinrakennuksia, yhteysviranomainen huomauttaa, että häiriöiden poisto on hanketoimijan vastuulla. Viesti- ja tietoliikenteen häiriöt eivät saa estää esimerkiksi vaaratiedotteiden vastaanottoa.	Kaavaluonnos laadittiin suppeamman YVA-vaihtoehdon VE2 pohjalta. Kaavaehdotuksessa pohjoisin voimala on siirretty etelämmäs, jolloin lähimmän voimalan etäisyys Horonkylän asutukseen on kasvanut noin 6 kilometriin. Lisäksi kaavaehdotuksessa on madallettu voimaloita, mikä on edelleen pienentänyt riskiä viestintäyhteyksiin aiheutuvasta häiriöstä. Mahdolliset häiriöt tv-signaalin vastaanottoon voidaan todentaa vasta voimaloiden ollessa toiminnassa.
Yhdyskuntarakenne	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Arviointiselostuksen mukaan vaihtoehdosta VE1 aiheutuu suuria kielteisiä vaikutuksia maakuntakaavan osalta merikotkareviiriin kohdistuvien merkittävien vaikutusten vuoksi. Yhteysviranomainen yhtyy tähän arvioon. Myös Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo lausunnossaan, että huomioitaessa maakuntakaavassa Haapikankaan tuulivoimaloiden alueelle annettu aluekohtainen suunnittelumääräys petolintujen huomioimisesta, ei vaihtoehto VE1 ole maakuntakaavan mukainen. Arviointiselostuksessa kuitenkin esitetään, että vaihtoehto VE2 toteuttaisi maakuntakaavan ohjausta. Yhteysviranomainen huomauttaa, että käytettäessä merikotkalle tutkimustietoon pohjautuvaa väistöprosenttia 95 %, on sille aiheutuva törmäysriski myös VE2:n osalta selvästi yli riskirajan 0,1. Paskoonharjun olemassa olevien voimaloiden törmäysriski on pelkästään vaihtoehdon VE2 voimaloiden osalta 0,21. Näin ollen myöskään vaihtoehdon VE2 osalta maakuntakaavan suunnittelumääräykset eivät toteudu. Yhteysviranomainen huomauttaa puutteena, että olemassa olevan Paskooharjun ja Paulakankaan yhdessä aiheuttamaa törmäysriskiä merikotkalle ei ole mallinnettu.	Kaavaluonnos laadittiin suppeamman YVA-vaihtoehdon VE2 pohjalta. Vaikutuksia merikotkareviiriin on kaavaehdotuksessa edelleen lievennetty voimalapaikkoja siirtämällä ja voimalakokoa madaltamalla. Reviiri on lajille poikkeuksellinen, vailla hyviä saalistusmahdollisuuksia. Reviiri ei ole usean vuoden seurantojen aikana onnistunut kertaakaan tuottamaan lentokykyisiä poikasia, eikä reviiri ole populaation kannalta erityisen tärkeä.
Yhteisvaikutukset	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Yhteisvaikutuksia Paulakankaan tuulivoimahankkeen kanssa muodostaa erityisesti Paskoonharjun olemassa oleva tuulivoimapuisto. Edellä on kuvattu yhteisvaikutuksia, joita aiheutuu erityisesti linnustolle sekä ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveysteen. Yhteysviranomainen edellyttää, että yhteisvaikutukset Paskoonharjun tuulivoimapuiston kanssa huomioidaan hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa siten, etteivät melu ja välkkeen raja- tai	Kaavaluonnos laadittiin suppeamman YVA-vaihtoehdon VE2 pohjalta. Hankkeen vaikutuksia mm. maisemaan on lievennetty kaavaehdotuksessa ryhmittelemällä voimalat tiiviimmäksi kokonaisuudeksi ja madaltamalla voimalakorkeus 300 metristä 280 metriin. Korkeuseroa Paskoonharjun

ohjearvot ylity eikä synny suurta kielteistä haittaa linnustolle tai ihmisten elinolosuhteisiin. Yhteisvaikutuksia aiheutuu lisäksi myös kulttuurimaisemalle, luonnonmaisemalle ja rakennetulle kulttuuriympäristölle. Hankealueen ympärillä sijaitsee mm. Närpiönjoen valtakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema, sekä mm. valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt kuten Teuvan umpipihaiset talonpoikaistalot sekä Adolf Fredrikin postitie, joille aiheutuvat vaikutukset ovat kohtalaisen merkittäviä. Etelä-Pohjanmaan liitto huomauttaa lausunnossaan, että varsin lähelle toisiaan sijoittuvat Paulakankaan ja Paskoonharjun tuulivoima-alueet muodostavat visuaalisesti yhtenäisen tuulivoima-alueen eri suunnista tarkasteltuna. Paskoonharjun voimaloiden kokonaiskorkeus on 210 m tai 230 m, kun taas Paulakankaan kokonaiskorkeudeksi on suunniteltu 300 m. Voimaloiden korkeusero on huomattava ja merkittävä korkeusero kasvattaa Paulakankaan hankkeesta kulttuuriympäristöjen arvoalueille kohdistuvia vaikutuksia. Yhteysviranomainen yhtyy näkemykseen ja huomioon, että madaltamalla voimaloiden kokonaiskorkeutta voidaan myös maisemavaikutuksia tältä osin vähentää. Arviointiselostuksessa useille maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille arvioidaan aiheutuvan kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia. Vaihtoehdosta VE1 katsotaan aiheutuvat suuria kielteisiä vaikutuksia Horonkylän maakunnallisesti arvokkaalle maisemalle sekä Viitanevalle ja Viitasaarennevalle, ja yhteysviranomainen katsoo, että vaikutuksia korostavat myös yhteisvaikutukset.	voimaloihin nähden tasoittaa lisäksi voimaloiden sijoittuminen maastossa noin 20-30 metriä Paskoonharjun voimaloita alemmas. Melumallinnukset on päivitetty kaavaehdotuksen mukaiselle hankesuunnitelmalle. Yhteisvaikutusten mallinnuksissa on huomioitu Paskoonharjun nykyiset voimalat. Mallinnusten perusteella yhteisvaikutuksista aiheutuva melu jää selvästi melun ohjearvojen ja toimenpiderajojen alle. Kaavaehdotuksessa välkevaikutukset ovat lieventyneet voimaloiden sijaintien tarkistuksen ja voimalakorkeuden madaltamisen myötä. Kaavaehdotuksen välkevaikutukset lähimpään loma-asuntoon jäävät selvästi 8 tunnin vuotuisen suositusarvon alle.
Vaikutukset arkeologiselle kulttuuriympäristölle	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Arviointiselostuksessa on todettu suuria kielteisiä vaikutuksia vaihtoehdon VE1 osalta arkeologiselle kohteille Haapikangas ja Ventonkulma. Lisäksi hankkeen vaikutus arvioidaan molemmissa vaihtoehdoissa suureksi kielteiseksi arkeologisille kohteille Kumpelinmaat ja Perä-Rääsy. Kohteet ovat huoltoteiden, voimaloiden rakennuspaikkojen sekä maakaapelireitin läheisyydessä. Lievennyskeinona esitetään, että tunnistetut muinaisjäännökset merkitään jatkosuunnittelussa kartoille suojaetäisyyksineen ja merkitsemällä rakennusaluetta lähimmät muinaisjäännökset maastoon. Lisäksi mainitaan huoltotielinjauksien ja maakaapelilinjauksen muuttaminen. Yhteysviranomainen katsoo, että ensisijainen lievennyskeino on riittävästä suojaetäisyydestä huolehtiminen kaikkien muinaisjäännösten osalta.	Kaavaluonnos laadittiin suppeamman YVA-vaihtoehdon VE2 pohjalta. Kaavassa on määrätty huomioimaan muinaisjäännökset rakentamisen sijoittamisessa sekä suojelukohteiden merkitsemisestä maastoon, jos rakentamistoimet voivat vaarantaa niiden säilymisen.
Muut ympäristövaikutukset – Vaikutukset pintavesiin	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Arviointiselostuksessa on tehty voimalakohtaista arviointia vaikutusten suuruudesta pintavesiin. Arviossa ei ole lainkaan huomioitu, että voimalat 1-7, 1-10 ja 1-11 rakentamispaikoilla on tulkittu mustaliuskejuonne. Mustaliuske-esiintymän kohdalla ja lähistöllä tehtävät maankaivutyöt saattavat aiheuttaa pintaveden happamoitumista sekä raskasmetallien	Kaavaluonnos laadittiin suppeamman YVA-vaihtoehdon VE2 pohjalta, jossa voimaloita ei sijoitu mustaliuske-esiintymien läheisyyteen.

liukenemista veteen. Happamoittava vaikutus voi jatkua myös rakentamisvaiheen jälkeen, jos happamia massoja ei voida sijoittaa hapettomiin oloihin tai neutraloida riittävällä tavalla. Voimalapaikat 1-10 ja 1-11 sijaitsevat Itäjoen -Lillån valuma-alueella. Lillåssa on luontaisesti lisääntyvä taimenkanta. Taimenen koko levinneisyysalueesta ei uomastossa ole tietoa ja taimen voi elää hyvinkin pienissä uomissa ja on myös herkkä happamuudelle. Mustaliuskeen sijainti ja mahdollisen happaman moreenin määrää hankealueella ei ole tarkkaa tietoa. Liukoinen humus ja liukoiset ravinteet kulkeutuvat kauas alavirtaan, eikä vaikutus ole vain paikallinen. Lisäksi alueella on jo runsaasti ojitusta, josta tulee jo ravinne- ja humuskuormitusta pintavesiin. Yhteysviranomainen huomauttaa, että edellä mainitut asiat huomioiden varovaisuusperiaatetta noudattaen happamoittavalla toiminnalla saattaa on vähäistä suurempi vaikutus pintavesiin ainakin kyseisten voimaloiden osalta ja lievennyskeinona tulee huomioida mm. riittävät vesienkäsittelyrakenteet.	
Muut ympäristövaikutukset – Suurpedot	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Paulakankaan hankealue sijoittuu kahdelle susireviirille ja alueella arvioidaan liikkuvan myös muita suurpetoja. Paulakankaan hankealueen ympäristössä (30 km hankealueesta) on useita tuulivoimapuistoja, joissa on toiminnassa 245 tuulivoimalaa, ja lisäksi suunnitteilla on 17 uutta hanketta. Arviointiselostuksen mukaan hanke aiheuttaa yhteisvaikutuksia reviirien muiden jo toiminnassa olevien ja sille suunniteltavien hankkeiden kanssa. Kaikkien suunniteltujen tuulivoimahankkeiden rakentamisen yhteisvaikutukset sudelle nousevat arviointiselostuksen mukaan merkitykseltään suuriksi kielteisiksi. Runsas rakentaminen vaikuttaa myös muihin suurpetoihin, kuten ilvekseen, karhuun ja ahmaan. Suunnitellun rakentamisen seurauksena muutos nykytilaan on merkittävä ja se arvioidaan arviointiselostuksessa varovaisuusperiaatteella suureksi kielteiseksi. Yhteysviranomainen yhtyy tehtyyn arvioon, mutta toteaa, että kaikkien hankkeiden toteutumisesta ei ole varmuutta. Arviointiselostuksessa todetaan, että eläimistöön kohdistuvia vaikutuksia voidaan lieventää rajaamalla rakentamistoimet mahdollisimman suppealle alueelle, jolloin elinympäristöihin kohdistuvat vaikutukset ovat vähäisempiä. Rakennustoimet voidaan myös ajoittaa lajien lisääntymisajan ulkopuolelle, jolloin eläinten kannalta herkin aika tulee huomioitua rakentamisessa. Yhteysviranomainen katsoo esitettyjen lievennystoimien olevan tarpeellisia, ja toteaa että vaihtoehto VE2 aiheuttaa suurpetoihin ja muuhun eläimistöön kohdistuvia vaikutuksia vähemmän kuin VE1.	Kaavaluonnos laadittiin suppeamman YVA-vaihtoehdon VE2 pohjalta. Kaavaehdotuksessa vaikutuksia eläimistöön on edelleen lievennetty ryhmittelemällä voimalat tiiviimmäksi kokonaisuudeksi ja madaltamalla voimalakorkeus 300 metristä 280 metriin. Kaavaluonnosvaiheen jälkeen susireviiritilanne on muuttunut. Viimeisimmän suden kanta-arvion (Luonnonvarakeskus 2025) mukaan Paulakankaan tuulivoimahanke ei enää sijoitu varmennettujen susireviirien alueelle. Aiempien vuosien reviiritilanteessakaan alue ei ole todennäköisesti ollut lisääntymisalueena tärkeä, koska alue on sijoittunut reviirien reuna-alueille. Rakentamistoimien ajallinen rajoittaminen ei siten ole suden lisääntymisen turvaamiseksi perusteltua.
Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat sekä arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä ja luvassa	
Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Arviointiselostuksessa ei ole tunnistettu tarvetta muinaismuistolain mukaisille kajoamisluville tai muinaisjäännöksen ja siihen kuuluvan suoja-alueen	Kaavaselostukseen on täydennetty tiedot muinaisjäännöksen suoja-alueen

rajauspäätökselle eikä näitä ole mainittu hankkeen edellyttämissä suunnitelmissa ja luvissa. Lupien ja päätöksen tarve tulee selvittää Museovirastolta. Arviointiselostuksessa ei ole mainittu lainkaan ojitusilmoitusta. Jos alueella tehdään uusia ojituksia (ml. tienvarsiojat) tai vanhojen ojien kunnostusta, tulee Lupa- ja valvontavirastolta selvittää ojitusilmoituksen tarve.	rajaamisesta, muinaisjäännökseen kajoamisluvasta ja ojitusilmoituksesta.
Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä ja luvassa	**Huomiointi kaavaehdotuksessa**
Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika. Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupalaeissa on lisäksi tarkemmat säännökset ympäristövaikutusten arviointimenettelyn huomioon ottamisesta.	Merkitään tiedoksi.